

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII

СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL ON THE PREVENTION AND ELIMINATION OF DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Adresa: Republica Moldova, Chișinău, MD-2004
bd. Ștefan cel Mare, 180, bir.600
tel.: +373 (022) 212 - 726

Адрес: Республика Молдова, Кишинёв, MD-2004
бул. Штефан чел Маре, 180, каб. 600
тел.: +373 (022) 212 - 726

DECIZIA

din 22.01.2014

**în cauza nr. 035/2013 pornită la plângerea dnei Anastasia Danilova către SRL
"Autonavigator" (pagina web whitespace.md) privind discriminarea pe criteriul orientării
homosexuale, naționalitate și religie în prestarea serviciilor de web design**

Dosar nr: 035/2013

Petiționari: Anastasia Danilova, director executiv al asociației obștești Centrul de Informații „GENDERDOC-M” și Angelica Frolov, membra organizației

Reclamat: Anatoli Topal, directorul SRL „Autonavigator” (site web whitespace.md)

Obiect: discriminarea bazată pe orientare sexuală, naționalitate și religie

I. Actele de procedură îndeplinite

- 1.1 La data de 2.12.2013, Consiliul a primit prin e-mail plângerea petiționarei, înregistrată cu nr. 152, alături de o anexă cu pagina web a companiei (f.d. 2-6).
- 1.2 La 18.12.2013 părților le-au fost expediate câte o scrisoare prin care de la fiecare s-a cerut prezentarea până în ziua de 28.12.2013 a informației suplimentare pe caz, expunerea privind admisibilitatea plîngerii petiționarei, prezentarea probelor în susținerea poziției lor. Totodată, părțile au fost citate să se prezinte la ședința de audieri planificată pentru 30.12.2013, ora 15.00.
- 1.3 La data de 30.12.2013, reclamatul a prezentat la sediul Consiliului răspunsul la scrisoare. Nicio parte nu a solicitat audieri închise. Niciuna dintre părți nu a solicitat examinarea cauzei în ședință închisă.
- 1.4 La ședința de audieri din 30.12.13, s-au prezentat: petiționarele Anastasia Danilova și Angela Frolov, membre a A.O. „GENDERDOC-M”; reclamatul reprezentat de directorul Anatoli Topal și Alexandru Bostan, angajat al companiei. În timpul audierilor, a avut loc medierea părților, reclamatul urmînd să prezinte informații despre modificările în textul plasat pe site, pînă la 15.01.14.
- 1.5 La 15.01.14, Consiliul a primit de la reclamat varianta nouă a textului, membra-raportor pe caz sugerînd reclamatului să-l mai revizuiască, acesta nefiind conform soluției adoptate la medierea obiectului plîngerii.

II. Admisibilitatea plîngerii

- 2.1. Plîngerea corespunde cerințelor Art. 13 din Legea nr. 121 privind asigurarea egalității și nu ridică excepții de inadmisibilitate prevăzute de Art. 14 din aceeași lege. Niciunul din reclamații nu a ridicat excepții de inadmisibilitate a plîngerii.

III. Obiectul sesizării

- 3.1. Petiționarii pretind discriminare pe criteriul orientării homosexuale în acces la serviciile reclamatului de web design.
- 3.2. Consiliul, analizînd conținut informației de pe website-ul reclamatului, a constatat că reclamatul exclude potențiali clienți în baza a încă două criterii: religie și naționalitate.

IV. Motivele de fapt și de drept

A. Susținerile petiționarei Anastasia Danilova

În plîngerea primită la 2.12.2013, petiționara arată:

- 4.1 În baza informației primite, aparent conducătorii site-ului, respectiv și însăși a studioului de web-design, „[...] consideră ingenios să indice pe site: „Noi nu corespondăm cu producătorii sau distribuitorii produselor alcoolice și de tutun, organizații religioase, gay, „Al Qaeda” și fani lui Stas Mihailova” [...]” (f.d. 2-3)
- 4.2 În timpul ședinței de audieri, petiționara a susținut că acest text constituie discriminare directă pe criteriul orientării homosexuale, convingerilor religioase și opinie (vis-a-vis de fanii lui Stas Mihailov) dat fiind faptul că reclamatul exclude astfel de persoane din lista potențialilor clienți. Indiferent de aceste criterii protejate, petiționarul susține, reclamatul ar trebuie să fie cointeresat în menținerea încrederii de prestator de servicii profesionist pentru care viziunile și caracteristicile personale a clientului nu au importanță. Reclamatul a anexat la dosar statutul asociației obștești (f.d. 26-37).

B. Susținerile reclamatului Anatoli Topal

În răspunsul la plângere, primit la 30.12.2013 (f.d. 13-16), reclamatul arată:

- 4.3 Unul din motivele susținerii site-ului doar într-o limbă este principiul companiei de a nu se apuca de lucru, dacă nu a înțeles însărcinarea și nu sunt siguri că o vor putea îndeplini calitativ (f.d. 13). A fost anexată și o notă informativă care comunică: „[...] Așa s-a primit, că limba de comunicare de bază în compania noastră este rusa. Mulți angajați cunosc și alte limbi, inclusiv româna. La crearea site-urilor sau design-ului de reclamă, noi ducem toate elaborările și documentația în limba rusă, și după înțelegerea cu clienții se realizează traducerea lor în limba moldovenească [...]”. În toate cazurile, reclamatul încredințează altor companii traducerea informației în română. Aproape toți clienții reclamatului se ocupă de traducerea informației pe site-urile lor, deoarece birourile de traduceri nu se aprofundează în specificul terminologiei. Astfel, site-ul companiei este într-o singură limbă, dat fiind faptul că traducerea calitativă a lui este aproape imposibilă (f.d. 16).
- 4.4 Deoarece orice contract presupune îndeplinirea multor lucrări preliminare care deseori nu se plătesc, compania comunică: „[...] Noi încercăm să nu pierdem timpul propriu și să nu comunicăm cu companiile, pe care nu le putem ajuta, care nu au plan perspectiv de dezvoltare a business-ului lor[...]”. Reclamatul divizează clienții în 2 categorii: “[...] 1. Clienți care produc mărfuri sau servicii, dar nu convin companiei noastre, și a căror promovare ei nu o consideră oportună, de exemplu alcool și produse de tutun, fapt ce dăunează cetățenilor, iată de ce nu se lucrează cu astfel de clienți. 2. „[...]Clienți cărora nu le prind bine cunoștințele studioului și pe care nu îi putem ajuta, astfel încât nu posedăm cunoștințe sau abilități specifice. Cel mai des sunt companiile care nu produc mărfuri sau servicii ca atare. Acestea sunt diverse organizații religioase, minorități naționale, minorități sexuale, grupuri închise sau fan-cluburi ale actorilor sau celebrităților. În studio, nu există specialiști în promovarea produselor de acest gen, și cu așa categorie de clienți noi la fel nu lucrăm. Pentru a limita fluxul aplicațiilor din aceste 2 categorii, noi am publicat pe site informație despre aceasta[...]”. Reclamatul declară că ei analizează relațiile cu clienții lor doar prin prisma business-ului, eficacității și a serviciilor profesionale pe care le pot acorda, iar atitudinea angajaților companiei nu intră în discuție referitor la plângerea dată (f.d. 14).
- 4.5 În cadrul ședinței de audieri, reclamatul s-a obligat să modifice textul de pe site-ul său astfel încât informația să reflecte domeniile de specialitate a companiei, nu criteriile protejate a potențialilor clienți pe care ei nu-i acceptă ca consumator al serviciilor sale. Reclamatul s-a obligat să prezinte Consiliului noul text pentru revizuire și prin scrisoarea trimisă prin fax la 15.01.14 (f.d. 38-40), reclamatul a propus următoarea variantă: „Noi nu ne asumăm comenzile de la organizații religioase și organizații care protejează minoritățile sexuale și naționale – nu deținem destule cunoștințe în această sferă. Dacă reprezentați o companie cu altă direcție de activitate, noi vom analiza cu atenție sarcinile dvs”. A fost anexat certificatul de înregistrare a societății comerciale (f.d. 39) și ordinul de numire în funcție a directorului (f.d. 40).
- 4.6 Membrul raportor a discutat la telefon cu reprezentantul reclamatului inoportunitatea noului text și faptul că acesta face aceiași deosebire, excludere în baza orientării homosexuale, religiei și naționalității (criteriu nou invocat) în prestarea serviciilor de web design fără vreo justificare rezonabilă. Din nou, accentul nu a fost pus pe domeniile de specialitate a companiei ci pe criteriile protejate a potențialilor clienți.

V. În drept, Consiliul reține următoarele:

- 5.1 **Constituția Republicii Moldova**, prin art. 16 alin(2), garantează dreptul la egalitate **"Toți cetățenii Republicii Moldova sânt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială."** orfeline.
- Articolul 32** reglementează: „(1) Oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil. (2) **Libertatea exprimării nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie.**”
- 5.2 **Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012** stabilește la Art. 1 alin(1) **"Scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile** politică, economică, **socială**, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, **naționalitate**, origine etnică, **limbă, religie** sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau **orice alt criteriu similar**. Art. 2 oferă **definiția discriminării** ca fiind orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criteriile presupuse. Art. 3 stabilește că subiecți în domeniul discriminării sânt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat. Art. 4 identifică formele grave ale discriminării, cum este: **lit b) susținerea discriminării prin intermediul mijloacelor de informare în masă, lit d) discriminarea persoanelor pe baza a două sau mai multe criterii; e) discriminarea săvârșită de două sau mai multe persoane, lit f) discriminarea săvârșită de două sau mai multe ori, lit g) discriminarea săvârșită asupra unui grup de persoane;**
- 5.3 **Convenția Europeană a Drepturilor Omului**, art 14 prevede: **"Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională și socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație"**.
- 5.4 **Protocolul nr. 12 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului**, art 1 prevede interzicerea generală a discriminării: **"Exercitarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nici o discriminare bazată, în special, pe sex, pe rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație."**
- 5.5 **Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene**, art. 21 prevede al alin. (1): **"Se interzice discriminarea de orice fel, bazată pe motive precum sexul, rasa, culoarea, originea etnică sau socială, caracteristicile genetice, limba, religia sau convingerile, opiniile politice sau de orice altă natură, apartenența la o minoritate națională, averea, nașterea, un handicap, vârsta sau orientarea sexuală"**.

VI. În concluzie, Consiliul reține următoarele:

- 6.1 Din probele și faptele prezentate, precum și din explicațiile oferite suplimentar de părți în cadrul ședinței de audieri și în termenul suplimentar oferit, Consiliul constată că petiționarele invocă discriminare pe criteriul orientării homosexuale în acces la servicii de web design prestate de reclamat. Analizând conținutul paginii de internet, folosită ca și publicitate serviciilor proprii, Consiliul a constatat că reclamatul direct a indicat încă un criteriu protejat, în baza căruia exclude potențiali clienți ca și consumatori a serviciilor sale, religia. Ulterior în susținerile sale în fața Consiliului, reclamatul a indicat că nu ar presta serviciile sale nici persoanelor din vreun grup a minorităților naționale. În textul final al anunțului de pe pagina sa de internet, reformulată după medierea situației, la ședința de audieri a Consiliului și ulterior după ședință, reclamatul a insistat să indice că nu va presta servicii organizațiilor religioase și organizațiilor care protejează minoritățile sexuale și minoritățile naționale. Informația pe pagina de internet cu descrierea serviciilor prestate, afișată doar în limba rusă, obiect al acestei examinării, se citește în felul următor "С кем мы не работаем. Мы не сотрудничаем с организациями из следующих областей:

- производители и дистрибьюторы алкогольной, табачной продукции,
- религиозные организации,
- организации в поддержку сексуальных и национальных меньшинств,

- благотворительные организации.

Мы ограничиваем круг клиентов по простым причинам: не считаем нужным продвигать вредные для населения страны товары или не обладаем достаточными знаниями в нужной сфере. Если вы представляете компанию с другим направлением деятельности, мы с вниманием рассмотрим ваши задачи.”

6.2 Consiliul reamintește că conform prevederilor Art. 15 alin(1) și Art. 19 al Legii nr. 121 privind asigurarea egalității, persoana care invocă discriminare are sarcina de a proba faptele care permit prezumția existenței unui fapt de discriminare. Reieșind din alegațiile expuse în plîngere, pentru a proba discriminarea pe criteriile invocate, petiționarii urmau să prezinte fapte care arată:

- 1) tratamentul mai puțin favorabil (excludere, deosebire, etc.)
- 2) în comparație cu un alt grup
- 3) cu care petiționarii se află în situație analogică
- 4) existența unui criteriu interzis de discriminare

6.3 Din faptele expuse și analizate, precum și din însăși explicațiile oferite de reclamat, Consiliul ajunge la concluzia că are loc discriminare bazată pe câteva criterii: religia, naționalitatea, orientarea sexuală în acces la servicii de web design prestate de reclamat.

6.4 Conform Art. 15 alin(1) Legea nr. 121 privind asigurarea egalității, sarcina de a proba că fapta în cauză nu constituie o discriminare revine persoanelor despre care se presupune că au comis fapta discriminatorie. În cazul dat, această sarcină îi revine SRL-ului "Autonavogator" administratorul paginii de internet whitespace.md.

6.5 Consiliul reamintește că conform jurisprudenței Curții Europene de Drepturile Omului în aplicarea Art. 14 al Convenției "interzicerea discriminării", persoana despre care se presupune că a discriminat poate să-și exercite sarcina probației aducînd o justificare obiectivă și rezonabilă acțiunilor sale. În special, acesta urmează să indice care a fost scopul litigim urmărit, măsurile întreprinse pentru a atinge scopul legitim și să explice proporționalitatea dintre scopul legitim urmărit și măsurile întreprinse (a se vedea, printre multe altele, *cauza GENDERDOC-M c R. Moldova no. 9106/06 hotărîrea din 12.06.2012, cauza I.B. c Franței no. 552/10 hotărîrea din 03.10.13, cauza Kiyutin v Russia no. 2700/10 din 10.03.2011*).

6.6 Reclamatul a justificat această excludere, deosebire dintre consumatorii serviciilor sale de web design în baza religiei, naționalității și orientării sexuale a acestora prin faptul că nu cunoaște specificul activității acestor organizații și grupează potențialii clienți în două categorii, cei care produc bunuri și servicii și cei care nu produc. La ședința de audieri reclamatul a admis faptul că textul contestat de petiționari este nereușit și și-a asumat obligația să excludă orice formulări care discriminează un client potențial. Consiliul a recomandat reclamatului să focalizeze informația în jurul domeniilor sale de specialitate, să dea de înțeles unui client potențial, fără a-l discrimina pe acesta după nici un criteriu protejat, care sînt domeniile în care dorește să lucreze. Reclamatul însă nu a făcut acest lucru, și a mai indicat "naționalitatea" în lista criteriilor protejate în baza cărora exclude un potențial consumator.

6.7 Consiliul ajunge la concluzia că reclamatul a eșuat să-și onoreze obligația legal impusă prin Legea nr. 121 privind asigurarea egalității de a nu face nici o deosebire, restricție, excludere în baza nici a unui criteriu protejat indicat în Art. 1 alin(1) din Legea nr. 121 în prestarea serviciilor de web design. Obligația ar fi fost onorată de reclamat dacă nu ar fi exclus, restricționat nejustificat vreun client potențial în baza nici a unuia din criteriile protejate în acces la serviciile sale de web design, ci ar explica care domenii de activitate îi sînt interesate pentru afacerea sa.

6.8 Nu mai puțin important este și faptul că acțiunile reclamatului, consiliat extensiv de membrii Consiliului, cuprind forme grave de discriminare după cum prevede Art. 4 din legea nr. 121, și anume: lit b) susținerea discriminării prin intermediul mijloacelor de informare în masă, lit d) discriminarea persoanelor pe baza a două sau mai multe criterii; e) discriminarea săvîrșită de două sau mai multe persoane, lit f) discriminarea săvîrșită de două sau mai multe ori, lit g) discriminarea săvîrșită asupra unui grup de persoane. Discriminarea bazată pe religie, naționalitate și orientare sexuală în acces la serviciile de web design este continuă în timp, ținînd cont și de faptul că ajustările făcute de reclamat, analizate mai sus de Consiliu, contravin Legii nr. 121 privind asigurarea egalității.

Astfel, conducându-ne de prevederile Art. 1, 2, 3, 4, 8, 13, 14, 15, 19 și 20 din Legea nr. 121 privind asigurarea egalității, fiind împuternicit să formuleze recomandări în vederea asigurării repunerii în drepturi a victimei și a prevenirii faptelor similare pe viitor,

CONSILIUL DECIDE:

1. Faptele expuse în plîngere reprezintă discriminare continuă în formă gravă pe criteriul religiei, orientării homosexuale și naționalitate în acces la servicii de web design, după cum este definit în Art. 1, 2 coroborat cu Art. 8 lit h) din Legea nr. 121 privind asigurarea egalității.
2. Reclamatul va modifica textul anunțului de pe pagina sa de internet whitespace.md, astfel încît ea să corespundă constatărilor expuse de Consiliu și va fi afișată astfel modificată în cel mult 10 zile.
3. Reclamatul va comunica Consiliului în 10 zile de la recepționarea textului acestei decizii despre măsurile luate pentru executarea acestei decizii.
4. O copie a prezentei decizii se va comunica părților și va fi făcută publică pe adresa www.dis.md (în absența temporară a site-ului Consiliului).
5. Decizia este cu drept de atac în procedura contenciosului administrativ, conform prevederilor Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000.

Membrii Consiliului:

Oxana GUMENNAIA – Președintă

Doina-Ioana STRĂISTEANU – Membră

Ian FELDMAN – Membru

Lucia GAVRILIȚĂ – Membră

Andrei BRIGHIDIN – Membru